คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา
ตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

ป ริ ญ ญ า นิ พ น ธ์

ข อ ง

อ นั น ต์ มา สวัสดิ์

THE LIBRARY
COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK. THAILAND

18 กค 18

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มีนาคม 2518

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

.....ประธาน

.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่งจากท่านอาจารย์ ดร.วิจิตร ธีระกุล และอาจารย์ ปฐม นิคมานนท์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ในโอกาสเดียวกันนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านหัวหน้าส่วนการศึกษา จังหวัดพิษณุโลก อาจารย์เติม แย้มเสมอ และคุณสมนึก ตรียวง ที่ได้ให้ความสะดวกในการศึกษารายละเอียดบางประการเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ใคร่ขอขอบคุณ คุณกัญญา อ่อนนุ่ม และคุณธรรมรัตน์ รัมมนต์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการเดินทางไปจ่าย และเก็บรวบรวมข้อมูลตามอำเภอต่าง ๆ คุณศีลธรรม ศรีสุข และคุณสมาน สิงห์โต ได้ช่วยจ่าย และเก็บข้อมูลในบางโรงเรียนให้ และที่จะขาดเสียมิได้ก็คือ ท่านหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ หัวหน้าหมวดการศึกษาเทศบาล ครูใหญ่ และคณะครูทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกและความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

คุณความดีของการวิจัยครั้งนี้ถ้ามี ผู้วิจัยขอเทอดทูนให้แด่คุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นครูคนแรกของลูก

อนันต์ มาสวัสดิ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
	ความสำคัญของการวิจัย.....	3
	ขอบเขตของการวิจัย.....	3
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
	สมมุติฐานในการวิจัย.....	5
2	เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
3	วิธีดำเนินการ.....	14
	กลุ่มตัวอย่าง.....	15
	เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	15
	วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	15
	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	17
	เครื่องมือในการวิจัย.....	18
	วิธีสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	18
	การให้คะแนน.....	19
	การจ่ายแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	19
	การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ.....	21
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
	สัญญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
	เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูชายกับครูหญิง เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 1.....	24

บทที่ หน้า

เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีคุณวุฒิต่างกัน เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 2..... 26

เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะ ของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 3..... 29

เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะ ของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวัยวุฒิต่างกัน เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 4..... 31

เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะ ของครูใหญ่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีสังกัด ต่างกัน เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 5..... 34

เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะ ของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูใหญ่กับครู, เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 6..... 38

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 41

ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 41

กลุ่มตัวอย่าง..... 41

เครื่องมือในการวิจัย..... 41

การวิเคราะห์ข้อมูล..... 42

ผลการวิจัย..... 42

อภิปรายผล..... 44

ข้อเสนอแนะ..... 45

บรรณานุกรม

ภาคผนวก.....(1)-(14)

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	17
2	ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	21
3	เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูชายกับครูหญิง.....	24
4	เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง	26
5	เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์น้อย ปานกลาง และมาก.....	29
6	เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่วัยวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง	32
7	เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษา และเทศบาล.....	35
8	เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูใหญ่กับครู.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันขั้นต้นในการให้การศึกษาตามแบบแผนแก่บุคคล เป็นการศึกษาซึ่งมีจุดมุ่งหมายจะเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กด้วยการ อบรมสั่งสอนขั้นมูลฐาน อันเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้และการปฏิบัติตนเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างเป็นสุขในสังคมประชาธิปไตย แต่เราทราบได้ยากว่าการจัดการประถมศึกษาของเราได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ เพราะยังไม่มีเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินผลได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง หากพิจารณาดูจากผลการสอบไล่ของนักเรียนแต่ละปี ก็พอจะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการจัดการประถมศึกษาได้บ้างพอสมควร ตัวอย่างเช่น ในปีการศึกษา 2514 มีนักเรียนในระดับประถมศึกษาทุกประเภทรวม 5,743,652 คน เข้าสอบ 5,400,621 คน คิดเป็นร้อยละ 95.42 สอบได้ 4,946,127 คน คิดเป็นร้อยละ 90.25 สอบตก 534,494 คน คิดเป็นร้อยละ 9.75 ขาดสอบ 109,101 คน คิดเป็นร้อยละ 1.90 ไม่มีสิทธิสอบ 153,930 คน คิดเป็นร้อยละ 2.68 ตกซ้ำชั้น 797,525 คน คิดเป็นร้อยละ 13.85 (กรมสามัญ, 2516 : 134) จะเห็นว่ายังมีเด็กตกซ้ำชั้นอยู่เป็นจำนวนมิใช่น้อย ขณะที่รัฐบาลได้ทุ่มเงินเพื่อการประถมศึกษาในปีงบประมาณ 2514 ถึง 215,340,700 บาท (กรมสามัญ 2516 : 52) จากตัวเลขแสดงจำนวนนักเรียนตกซ้ำชั้นก็พอจะทำให้เราทราบได้ว่าการจัดการประถมศึกษาของเรายังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร เพราะนอกจากจำนวนนักเรียนที่ตกซ้ำชั้นนี้แล้ว เราอาจทราบได้ว่าในจำนวนนักเรียนที่สอบได้นั้นมีจำนวนนักเรียนที่มีคุณภาพต่ำอีกเป็นจำนวนสักเท่าไร

การที่การประถมศึกษาของเราไม่บรรลุเป้าหมายและไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร อาจเกิดจากปัญหาหลายอย่าง อันเกี่ยวข้องกับสภาพทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ปัญหาที่สำคัญก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน เพราะงานที่แท้จริงของการศึกษาและผลงานของการศึกษาอยู่ที่โรงเรียน อยู่ในความรับผิดชอบของคณะครูใน

โรงเรียนซึ่งมีครูใหญ่เป็นหัวหน้า การที่คณะครูจะร่วมมือกันทำงานได้ดีเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับการนำของครูใหญ่เป็นสำคัญ การที่ครูใหญ่จะเป็นผู้นำที่ดีได้นั้น จำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะพิเศษเหนือครูทั่วไปอยู่บ้าง คุณลักษณะดังกล่าวมิได้หมายถึงคุณสมบัติที่มีติดตัวมาแต่กำเนิดแต่เพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงคุณสมบัติที่สามารถปลูกฝังและเรียนรู้ได้จากการศึกษาอบรม และประสบการณ์อีกด้วย ซึ่งปัจจุบันเชื่อว่าความเป็นผู้นำที่ดีนั้นทุกคนสามารถเป็นได้หากได้รับการศึกษาอบรมที่เพียงพอ

แม้ครูใหญ่จะมีความสามารถมากเพียงใดก็ตาม หากไม่ได้รับความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนเสียแล้ว ครูใหญ่ก็ไม่อาจบริหารกิจการโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปได้ ฉะนั้นนอกจากครูใหญ่จะมีความสามารถแล้ว ยังจะต้องเป็นที่เคารพนับถือและรักใคร่จากคณะครูด้วย มีครูใหญ่อยู่จำนวนไม่น้อยที่บริหารงานไปโดยมิได้คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ร่วมงาน เป็นเหตุให้เกิดความไม่เข้าใจและความขัดแย้งระหว่างครูใหญ่กับครูอยู่บ่อย ๆ ฝ่ายครูใหญ่ก็ว่าฝ่ายครูไม่ดี ไม่ให้ความร่วมมือ ทางฝ่ายครูก็วิพากษ์วิจารณ์ครูใหญ่ ในแง่ไม่ดีเช่นเดียวกัน เป็นต้นว่า ครูใหญ่ไม่มีความยุติธรรม ใช้อำนาจเผด็จการ กีดกันความก้าวหน้าของครู ไม่สนใจวิชาการแต่ไปสนใจกิจกรรมพิเศษมากไป หัวเก่า ความรู้แกบ เป็นต้น

เพื่อจะให้บรรยากาศในการบริหารกิจการโรงเรียนเป็นไปด้วยดี ครูใหญ่น่าจะได้หันมาปรับปรุงคุณลักษณะของตน โดยการเริ่มสำรวจข้อบกพร่องของตนว่ามีอย่างไรบ้าง หาวิธีการที่เหมาะสมในการปรับตัวเข้ากับผู้ร่วมงาน เพื่อขจัดความขัดแย้งดังกล่าว การศึกษาวิจัยถึงคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงตัวครูใหญ่อย่างยิ่ง และจะส่งผลให้การศึกษาของชาติมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก 3 กลุ่ม คือ ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา และครูสังกัดเทศบาล

2. เพื่อศึกษาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ เพศ ประสบการณ์ วัยวุฒิ คุณวุฒิ และสังกัดของครู จะมีผลทำให้ความต้องการคุณลักษณะของครูใหญ่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูใหญ่ และตามทัศนะของครู

<u>ความสำคัญของการวิจัย</u>

1. ผลการวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งในการเสนอแนะแนวทางที่จะพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อเตรียมตัวดำรงตำแหน่งหรือดำรงตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา

2. ผลการวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางในการฝึกอบรมครูใหญ่หรือผู้ที่กำลังจะเป็นครูใหญ่ ให้เป็นผู้มีสมรรถภาพ และเพิ่มพูนคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ครูใหญ่ได้พัฒนาและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้นำยิ่งขึ้น

<u>ขอบเขตของการวิจัย</u>

1. <u>กลุ่มตัวอย่าง</u> กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีลักษณะดังนี้

1.1 ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ที่เคยดำรงตำแหน่งครูใหญ่มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา และยังคงดำรงตำแหน่งครูใหญ่ในปีการศึกษา 2517

1.2 คณะครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นครูประจำการและครูจ้างสอนในโรงเรียนนั้น ๆ มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

1.3 โรงเรียนประถมศึกษา ที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดเทศบาล เป็นโรงเรียนที่มีครูตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป ในจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาตามเกณฑ์ข้างต้นมีจำนวนทั้งสิ้น 377 คน เป็นครูใหญ่ 68 คน ครู 309 คน

2. <u>ระยะเวลา</u> ข้อมูลที่ศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในปีการศึกษา 2517

3. <u>ตัวแปรในการวิจัย</u>

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- เพศ
- วัยวุฒิ
- คุณวุฒิ
- ประสบการณ์
- สังกัด

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา

<u>คำนิยามศัพท์เฉพาะ</u>

1. <u>คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา</u> หมายถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ครูใหญ่จะพึงมี เช่น ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้น พรหมวิหาร ๔ เป็นต้น

2. <u>คุณวุฒิ</u> หมายถึงความสามารถที่บุคคลได้รับมาจากการศึกษาเล่าเรียนจนได้รับประกาศนียบัตร หรือวุฒิบัตร หรือใบรับรองจากสถาบันการศึกษา ในที่นี้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำได้แก่ วุฒิตั้งแต่ ป.กศ. หรือเทียบเท่าลงมา ระดับปานกลางได้แก่ วุฒิ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า และระดับสูงได้แก่วุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา

3. <u>วัยวุฒิ</u> หมายถึงอายุจริงตามปฏิทินนับตั้งแต่ปีเกิดถึงปีปัจจุบัน ในที่นี้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำอายุต่ำกว่า 25 ปี ระดับปานกลางอายุ 25 - 45 ปี และระดับสูงอายุ 45 - 60 ปี

4. <u>ประสบการณ์</u> หมายถึง ระยะเวลาของการปฏิบัติราชการของครูในกลุ่มตัวอย่างนับตั้งแต่รับราชการจนถึงปัจจุบัน ในที่นี้แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ระดับปานกลางประสบการณ์ 10 - 20 ปี ระดับสูงประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป

<u>สมมุติฐานในการวิจัย</u>

การจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้ น่าจะแตกต่างกัน คือ

1. ครูชายกับครูหญิง
2. ครูที่มีวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ปานกลาง และมาก
4. ครูที่มีวัยวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง
5. ครูทั้งสามกลุ่มคือ ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา และครูสังกัดเทศบาล
6. ครูใหญ่กับครู

บทที่ 2
เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ครูใหญ่เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับโรงเรียน และอยู่ในฐานะเป็นผู้นำในกิจการทุกอย่างภายในโรงเรียน ฉะนั้น การที่ครูใหญ่จะเป็นผู้นำของโรงเรียนได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะผู้นำของครูใหญ่แต่ละคน การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะผู้นำของบุคคลที่เป็นผู้บริหารแยกเป็น 2 แนว การศึกษาแนวแรกเชื่อว่า ความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวของผู้นำแต่ละคน อันเป็นผลมาจากพันธุกรรมหรือพรสวรรค์ที่มีมาแต่กำเนิด การศึกษาแนวที่สอง เชื่อว่าความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่สามารถปลูกฝังและเรียนรู้ได้จากการศึกษาอบรมและประสบการณ์ ปัจจุบันแนวโน้มทางการศึกษาเรื่องผู้นำเน้นความคิดตามแนวที่สอง (Moore, อ้างจาก Theerakul, 1972 : 13) ซึ่งมีผู้ได้ทำการศึกษาและวิจัยไว้อย่างกว้างขวาง จากผลงานของ ลินดอพ (Lindop อ้างจาก Nolte, 1968 : 149) ได้รวบรวมคุณลักษณะผู้นำจากการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญหลายคน ซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ผู้นำที่ดีหรือผู้นำที่จะประสบผลสำเร็จมากที่สุดนั้น ต้องมีลักษณะต่อไปนี้อยู่เป็นส่วนมากหรือทั้งหมด คือ

1. พลังและความกระตือรือร้น ได้แก่ ลักษณะการทำงานที่ได้ผลเกินความคาดหมาย มีความเอาใจใส่ มีความรู้สึกรับผิดชอบเป็นพิเศษ คิดปรับปรุงงานประจำวันให้ก้าวหน้าอย่างเอาจริงเอาจัง

2. ความเชื่อมั่น หมายถึงความเชื่อมั่นในการนำผู้ร่วมงานไปสู่เป้าหมายพร้อมที่จะเผชิญกับอุปสรรคทั้งมวล

3. ความรู้ในจุดมุ่งหมายขององค์การและวิถีทางที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านั้น

4. มีทักษะในทางวิชาการได้แก่ความเชี่ยวชาญในวิชาใดวิชาหนึ่ง ทักษะในการสอนงานให้แก่ผู้ร่วมงาน ความสามารถในการรวบรวมความคิดจากผู้อื่น สามารถกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้น ความสามารถในการขอความร่วมมือ สามารถทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ ความสามารถในการจัดแบ่งและมอบหมายความรับผิดชอบ

ตลอดถึงความสามารถในการแสดงความคิดออกมาอย่างชัดแจ้ง ทั้งทางการพูดและการเขียน

5. มีจินตนาการ รู้จักคิดหาทางทำให้ความคิดฝันเป็นความจริง

6. มีบุคลิกลักษณะดี ได้แก่ ความอ่อนน้อมถ่อมตนพอเหมาะกับตำแหน่งความเป็นกันเอง รักและนับถือผู้ร่วมงาน สามารถวางตนในสังคมอย่างสง่าผ่าเผย ไม่ถือว่าตนมียศศักดิ์เหนือผู้อื่น สามารถล่วงรู้จิตใจและถนอมน้ำใจผู้อื่น มีความเปิดเผยตรงไปตรงมาและเต็มใจที่จะบริการผู้อื่นเสมอ มีความกล้าหาญที่จะปกป้องผู้บริสุทธิ์และเป็นผู้มีอารมณ์ขัน

7. มีลักษณะนิสัยที่ดี ได้แก่ ความสามารถในการปรับตน ไม่กลัวสถานการณ์ใหม่ พร้อมที่จะทดลองสิ่งใหม่ ๆ เสมอ มีความมั่นคงทางอารมณ์ ความจริงใจ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกล้าหาญเฉียบขาด ความคิดริเริ่ม และความละเอียดรอบคอบ

8. มีสติปัญญาสูง มีความอยากรู้อยากเห็น รู้จักสังเกตมีใจกว้างน่านับถือ มีความคิดเป็นของตนเอง และมีความอดทนในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

9. มีดุลยพินิจ สามารถใช้สติปัญญาความรู้คิดพิจารณาตัดสินเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. มีความเชื่อถือที่ถูกต้อง เชื่อในแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี เชื่อในความพยายามของมนุษย์ อันจะก่อให้เกิดผลที่มีคุณค่า เชื่อว่ามนุษย์นั้นดิ้นรนมิใช่เพื่อต่อต้านแก่โดยหลักใหญ่แล้ว เพื่อให้มีชีวิตอยู่อย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม เชื่อว่าในโลกนี้มีทั้งดีและชั่วและความไม่แน่นอน ความพยายามย่อมทำให้เกิดผลอันพึงใจได้ เชื่อว่าผู้นำที่ยิ่งใหญ่ปฏิบัติตนประหนึ่งว่าคุณค่าของชีวิตนั้นมีจริงและคงอยู่ยั่งยืน การมีชีวิตอยู่นั้นมีความหมายและความสำคัญ เมื่อทำดีแล้วย่อมได้ดีเสมอไป ไม่มีสิ่งใดจะมาทำลายได้ ความกล้าหาญ ความอดทน และการไม่ปล่อยให้ชีวิตเป็นไปตามยถากรรม เป็นคุณค่าของความเป็นผู้ใหญ่

ตามความเห็นของ ไพศาล กิจเพชร (2513 : 14 - 15) คุณลักษณะของผู้นำจะต้องประกอบด้วย ความเฉลียวฉลาดแต่ไม่อวดฉลาด มีความสามารถรอบด้าน คือ รู้บางสิ่งในทุกสิ่ง และรู้ทุกสิ่งในบางสิ่ง รู้ในความต้องการของผู้น้อย และรู้ในหน้าที่

ของตนอย่างกว้างขวาง มีพลังผลักดันภายในมีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ ทำตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ยึดมั่นในความสุจริต พูดจริงทำจริง คำนึงถึงหน้าที่และหลักธรรมจรรยาเหนือสิ่งใด มีความกล้าหาญสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน โดยไม่ตื่นเต้นหรือตระหนกตกใจ กล้าตัดสินใจเมื่อเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และยืนหยัดโดยไม่สะทกสะท้าน มีความคิดริเริ่มทำงานต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สำรวจตัวเองและพัฒนาหน้าที่ของตนให้ดีขึ้น คิดและวางแผนงานล่วงหน้า รู้จักวิธีส่งเสริมและบำรุงขวัญผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทำความรู้จักคุ้นเคย และดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด มีความเสียสละ มีความยุติธรรม ไม่แสดงความใกล้ชิดกับใครจนออกนอกหน้า วางตัวดี การประพฤติปฏิบัติเป็นที่ประทับใจของผู้น้อย แต่งกายสะอาด สามารถกระตุ้นให้ผู้น้อยมีความภูมิใจในงานของตน ให้เกียรติในผลงานที่ผู้น้อยปฏิบัติ รู้จักใช้คนให้เหมาะกับความสามารถ

ส่วน ผุสสดี สัตยมานะ (2514 : 69) เชื่อว่าผู้นำที่ดีนั้นนอกจากจะเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดแล้ว ยังจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมมาเป็นอย่างดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีกำลังใจสูงในการทำงาน มีประสบการณ์ในการบังคับบัญชาเป็นอย่างดี มีชื่อเสียงเกียรติคุณดี สามารถปรับตนเข้ากับคนอื่นได้ดี มีสุขภาพอนามัยดี มีความสามารถเหนือความสามารถของบุคคลธรรมดา มีความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างทั่วไปขององค์การและโครงสร้างของหน่วยงานที่ตนปฏิบัติงานอยู่ มีความสามารถเผชิญปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานประจำวันได้ทันท่วงที และมีความสามารถในการคาดการณ์หรือทำนายเหตุการณ์หรือปัญหาที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้า และหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาไว้ล่วงหน้า

เดือนเพ็ญ ศังขะฤกษ์ (2515 : 30) เสนอว่าผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากคนอื่นคือ เกี่ยวกับความเจริญเติบโตทางสังคม ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีแนวโน้มที่จะสนใจในกิจกรรมอย่างกว้างขวาง มีความเจริญเติบโตทางด้านอารมณ์ คือ จะต้องเป็นผู้รู้แพ้รู้ชนะ มีเหตุผล มีความนับถือและเชื่อมั่นในตนเอง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในทัศนคติของมนุษยชาติ ผู้นำจะต้องมองเห็นว่าการที่งานจะบรรลุผลสำเร็จนั้นต้องอาศัยผู้อื่น ฉะนั้นจึงต้องพยายามที่จะเข้าใจในความเป็นไปของสังคม มีความเชื่อถือในตัว

บุคคล รักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของมนุษย์พร้อมทั้งให้ความสนใจในผู้ร่วมงานอย่างทั่วถึง และสร้างความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน

อรุณ รักธรรม (2515 : 14) ให้แนวคิดว่าผู้นำจะต้องมีเชาวน์ และไหวพริบดี เพราะจะทำให้สามารถวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเฉียบแหลมและทันท่วงที มีอุปนิสัยดี มีอารมณ์ดี ใจคอหนักแน่นมั่นคง มีร่างกายแข็งแรง

พจน์ เพชรบูรณิน (2511 : 17) เห็นว่าผู้นำหรือหัวหน้างานจะต้องมีศิลปหรือเทคนิคในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ มีเทคนิคในการสั่งงาน เช่น คำสั่งต้องชัดเจน ผู้รับคำสั่งสามารถปฏิบัติได้ ใช้ถ้อยคำน้ำเสียงและท่าทางให้เหมาะสม เป็นต้น มีเทคนิคในการก้านหรือตำหนิผู้อื่น เช่น ตำหนิเพื่องานไม่ใช่ส่วนตัว ไม่ใช้อารมณ์ ไม่ตำหนิต่อหน้าคนอื่น มีข้อเท็จจริงเหตุผลและหลักการที่ดี ในกรณีที่ต้องลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชา มีเทคนิคในการยกย่องหรือชมเชย เช่น ชมเมื่อลูกน้องหรือผู้เกี่ยวข้องทำดี ชมด้วยความจริงใจ มีความแนบเนียนและท่าที่ที่ดี นอกจากนั้นก็ต้องมีเทคนิคในการรับฟังคำแนะนำ มีเทคนิคในการปฏิบัติตนคือวางตนให้เหมาะสม มีเทคนิคและความสามารถที่จะรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คณะ ทำให้เกิดระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน ยึดหลักการและเหตุผลในการบริหาร หาทางส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง และจะต้องส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน

วิญญู อังคณารักษ์ (2511 : 5) เชื่อว่าผู้บริหารที่ดีจะต้องมีเครื่องมือสำคัญ 6 อย่าง ที่จะช่วยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ

1. เครื่องมือสำหรับกระตุ้นเตือนอันได้แก่ ความกระตือรือร้น ความร่าเริง และความไม่เห็นแก่ตัว

2. เครื่องมือสำหรับรักษาความมั่นคง ซึ่งจะต้องมีความเยือกเย็น ความคิดรอบคอบและบังคับตนเองได้ ความสม่ำเสมอในด้านแผนงาน อารมณ์ และบุคลิกภาพ

3. เครื่องมือประหยัดเวลา ซึ่งจะต้องมีความง่าย การสื่อสารเข้าใจได้อย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้ลูกน้องคิดอย่างเสรี มีความเคารพและเป็น

กันเอง มีความเปิดเผย ยึดมั่นในข้อเท็จจริง ตรงไปตรงมา แสดงข้อเท็จจริงให้หมด มีความฝังใจ คำสั่งหนักแน่นและเข้าใจง่าย

4. เครื่องมือในการสร้างความเหมือนกัน ได้แก่ ความมั่นคง ไม่รวนเร ไม่ดันทุรัง ละมุนละไมแต่มั่นคง ความแนบเนียน ความสามารถเร้าอารมณ์ในทางบวก เช่น ความจงรักภักดี ความสำนึกในหน้าที่ ความยุติธรรม ทำให้พ้นจากอารมณ์ในทางลบ เช่น ความเกลียด ความขัดขืน สงสัย โกรธ เคารพความเป็นบุคคลของผู้อื่น มีความอดทน

5. เครื่องมือสำหรับเหนี่ยวรั้ง ได้แก่ เกียรติศักดิ์ คือ การวางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มีอัชฌาสัยและการควบคุมตนเอง

6. เครื่องมือสำหรับสร้างความจงรักภักดี ได้แก่ ความเมตตากรุณา และความเป็นมิตร

ทอมบ์กินส์ (Tombkins, 1955 : 3, 20) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ที่ดีของผู้ร่วมงานขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ คุณลักษณะ ความเชื่อมั่น (convictions) ทัศนคติ และการกระทำของผู้บริหาร ความสัมพันธ์ที่ดีและกำลังใจของผู้ร่วมงานทำให้ได้ผลผลิตสูงและได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพไว้ว่า ผู้นำจะต้องมีแรงขับความสนใจอย่างจริงจังในงาน และทำงานด้วยความเต็มใจ เข้าใจในความสำคัญและผลของทัศนคติ รู้จักรับฟังคำปรึกษา ยอมรับว่าตนไม่รู้คำตอบในปัญหาทุกอย่าง แก้ปัญหาที่สำคัญ ๆ โดยทำงานร่วมกับคณะ รู้จักขยายงานเมื่อมีความจำเป็นเพิ่มขึ้น ไม่ทำตนเป็นผู้นำโดยตำแหน่งไปเสียทุกโอกาส เชื่อว่าการแบ่งการบริหารน้อยระดับ (Fewer level of administration) เป็นวิธีที่ดีที่สุด ผู้บริหารต้องมีอารมณ์ขันบ้าง

งานวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติในการเป็นผู้นำหรือความสามารถในการนำซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารนั้น ก็มีอยู่มากเช่นเดียวกัน ดังที่ เชอริฟ (Sherif, 1969:173) ได้ศึกษาและสรุปผลการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า ในปี 1940 Bird ได้ศึกษาลักษณะผู้นำจากผู้นำ 79 ราย พบว่าผู้นำแต่ละคนมีคุณลักษณะไม่แตกต่างกันมากเท่าใดนัก ต่อมาในปี 1947 Jenkins ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำทางทหาร สรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้นำในสถานการณ์ที่เหมือนกัน มีความแตกต่างกันมาก ยิ่งในสถานการณ์ที่แตกต่างกันด้วย

แล้ว คุณลักษณะของผู้นำยิ่งมีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น ในปี 1948 Stogdill ได้สำรวจผลการวิจัยที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้น พบว่าผู้นำจะต้องมีลักษณะที่เด่นกว่าผู้อื่นอย่างน้อยหนึ่งอย่าง ซึ่งลักษณะเด่นนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ ปี 1950 Jenning ได้สรุปการวิจัยไว้ว่า การที่ผู้นำจะเกิดขึ้นได้นั้นมิใช่พิจารณาเฉพาะคุณลักษณะอย่างเดียว แต่ต้องพิจารณาถึงการสนับสนุนอันจะได้รับจากสมาชิกด้วย ต่อมาเมื่อปี 1959 Mann ได้ศึกษาการวิจัยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมในการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งใช้คุณลักษณะ 500 ลักษณะ เมื่อพิจารณานัยสำคัญของสหสัมพันธ์แล้ว Mann สรุปว่าการศึกษาหลายรายมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ในระดับต่ำมาก เช่น ครึ่งหนึ่งของการศึกษา 28 ราย พบว่า คะแนนเกี่ยวกับสติปัญญาและสถานะของภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีค่า Median Coefficient เพียง 0.25 และ สูงสุดมีค่า 0.50 เท่านั้น ปี 1968 Gibb สรุปว่า ความล้มเหลวในการค้นหาคุณลักษณะทั่วไปของผู้นำเป็นเรื่องธรรมดา เพราะคุณสมบัติของผู้นำแสดงออกในรูปการปฏิสัมพันธ์กับมวลสมาชิก ซึ่งผู้นำต้องมีคุณลักษณะแตกต่างกัน ตามลักษณะการปฏิบัติสัมพันธ์ในสถานการณ์หรือกิจกรรมที่ต่างกัน ฉะนั้นจึงต้องพิจารณาคุณลักษณะและทักษะอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามเป็นกรณีไป

อาร์จีริส (Chris Argyris อ้างจาก ประเทือง ศรีรัตนา 2515 : 30) ได้วิจัยถึงคุณสมบัติของผู้จัดการหรือนักบริหารที่ดี โดยอาศัยพื้นฐานของการวิจัยแบบวิทยาศาสตร์ และประสบการณ์ทางปฏิบัติ สรุปข้อสังเกตไว้ว่า นักบริหารที่สามารถสร้างความสำเร็จในการบริหารต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ต้องมีความอดทนต่อการถูกบีบคั้นหรือถูกกดดันได้อย่างดีเยี่ยม
2. ส่งเสริมให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเต็มที่
3. ตั้งปัญหาถามตนเองอยู่เสมอ เป็นต้นว่า พยายามวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของตนเองและคอยระมัดระวังความลำเอียงหรืออคติของตนเอง
4. ยอมรับว่าคนเรามีชีวิตอยู่ในโลกแห่งการแข่งขัน และเข้าใจถึง "กฎแห่งสงครามของการแข่งขัน" (Laws of Competitive Warfare)

5. แสดงความเป็นอมิตรกันอย่างมีเล่ห์เหลี่ยม
6. เมื่อชนะหรือประสบความสำเร็จก็ไม่ดีใจจนเกินไปนัก
7. ไม่ซ้ำเติมหรือเยาะเย้ยแก่ผู้แพ้
8. มีความเข้าใจในความจำเป็น เพื่อจำกัดการตัดสินใจที่ไม่ยุติธรรม
9. พิจารณาปรับตัวเองให้เข้ากับคนในกลุ่มได้อย่างแนบเนียน
10. ตั้งจุดมุ่งหมายปลายทางของการบริหารอย่างมีเหตุผล

ทัศนะที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนโดยตรงก็มีผู้เสนอไว้มากพอสมควรเหมือนกัน เช่น วาลควิสท์ (Walquist อ้างจาก Steig and Frederic 1969 : 137) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากมาย ซึ่งต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มเพื่อนร่วมงาน นักเรียน ชุมนุมชน และสมาชิกของที่ปรึกษาพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานร่วมกับกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความหยั่งรู้เชิงปรัชญา (Philosophic insight) ต้องรู้ถึงประวัติ ประเพณี และปัญหาทางอาชีพของตน มีความสามารถที่จะมองเห็นปัญหาและวิธีแก้ มองเห็นความบกพร่องด้านโครงสร้างขององค์การที่เป็นเหตุให้งานไม่เกิดประสิทธิภาพ สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงได้เท่าที่จำเป็น ประการสำคัญและจำเป็นเหนืออื่นใดก็คือ ผู้บริหารจะต้องแก้ปัญหาด้วยวิธีประชาธิปไตย ด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง อีกประการหนึ่งผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้น่ารักน่าคบหา (likeableness) คือ ต้องเป็นผู้ที่ชอบคนอื่นเป็นและเป็นผู้ที่คนอื่นชอบ เป็นผู้ให้ความอบอุ่นแก่ผู้ร่วมงาน ผู้บริหารจะทำงานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้เลย หากไม่เป็นที่รักใคร่นับถือของผู้ที่เกี่ยวข้อง

คณาจารย์ในสาขาวิชาการบริหารโรงเรียนซึ่งประชุมกันที่ Endicott ในนิวยอร์ค (Hunt and Pierce 1958 : 235 - 236) ได้เสนอคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาไว้หลายประการซึ่งตรงกับลักษณะที่ลินดอพได้เสนอไว้ แต่ที่นอกเหนือออกไปก็คือ มีความเลื่อมใส และเชื่อมั่นในความสำคัญของการศึกษาในสังคมประชาธิปไตย เป็นผู้มีคุณธรรมสูง มีความประพฤติดี และมีสามัญสำนึก นอกจากนี้ยังได้สรุปความสามารถที่จำเป็นสำหรับครูใหญ่ไว้ดังนี้ คือ

1. ความรู้ความสามารถในการใช้หลักสูตร หลักการสอน และการปรับปรุงโปรแกรมทางการศึกษาของโรงเรียน

2. รู้จักวิธีศึกษาธรรมชาติ ความเจริญเติบโตของเด็ก และการปรับปรุงโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

3. สามารถมองเห็นโปรแกรมทางการศึกษาโดยตลอด และความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน

4. สามารถจัด แนะนำ และประสานการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียน

5. มีความสามารถอย่างเพียงพอเกี่ยวกับการสำรวจทางการศึกษาและสังคม

6. มีความรู้ความสามารถที่จะใช้ผลการวิจัยทางการศึกษาแบบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

7. มีทักษะในการเขียนบทความทางการศึกษา และกระตุ้นให้สมาชิกผู้ร่วมงาน เขียนถึงความสำคัญแง่ต่าง ๆ ของงานของตน

8. สามารถจัดพิมพ์ผลงานของครูและนักเรียน เพื่อใช้ในการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

9. มีความสามารถในการบริหารงานธุรการของโรงเรียน อันได้แก่การเงินการก่อสร้าง เครื่องมือ และพัสดุได้เป็นอย่างดี

บุคลิกภาพอันเป็นคุณลักษณะหนึ่งของครูใหญ่ก็ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาของไทยเช่นเดียวกัน ดังเช่น สายหยุด อุทัยศรี (2505 : 21) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของครูใหญ่ในทัศนะของครูสตรี โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครและธนบุรี จากกรู 320 คน จาก 16 โรงเรียน โดยจัดแบ่งลักษณะทางบุคลิกภาพของครูใหญ่ออกเป็น 6 หัวข้อใหญ่ ๆ ได้แก่ (1) ลักษณะภายนอก (2) ลักษณะนิสัย (3) สมรรถภาพ (4) ลักษณะผู้นำ (5) มนุษยธรรม และ(6) ครอบครัว ผลการวิจัยปรากฏว่าบุคลิกภาพของครูใหญ่ในปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้ เฉพาะอย่างยิ่งฐานะทางครอบครัวอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มนุษยธรรมและลักษณะนิสัยอยู่ในเกณฑ์ดี ลักษณะผู้นำอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ด้านสมรรถภาพและลักษณะภายนอกครูสตรีเห็นว่ามีความสำคัญน้อยกว่าลักษณะอื่น โดยทั่ว ๆ ไป จะเน้นสมรรถภาพของครูใหญ่ในแง่วุฒิมากกว่า

อภิชัย แคนวงศ์ (2506 : 25) ได้ทำการสำรวจทัศนคติของครูชายเกี่ยวกับบุคลิกภาพของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครและธนบุรี จำนวนครูชาย 210 คน โดยดำเนินการเช่นเกียวกับ สายหยุด อุทัยศรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บุคลิกภาพของครูใหญ่โดยทั่ว ๆ ไป อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี บุคลิกภาพที่มีมากที่สุดได้แก่ มนุษยธรรม แต่ลักษณะนิสัย สมรรถภาพ และลักษณะผู้นำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ส่วนในด้านครอบครัวจัดว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ลักษณะนิสัยยังมีเสียอยู่บ้าง คือ กิริยามารยาท และวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ครู และครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดเทศบาล ในจังหวัดพิษณุโลก

เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. โรงเรียน เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล และหรือ ป.1 ถึงชั้น ป.4 และ/หรือ ป.7 หรือ ป.5 – ป.7 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษา และเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีครูตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป

2. ครู เป็นครูประจำการหรือครูจ้างสอนที่เคยทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเป็นครูอยู่ในโรงเรียนตามข้อ 1 ในปีการศึกษา 2517

3. ครูใหญ่ เป็นครูที่เคยปฏิบัติงานในตำแหน่งครูใหญ่มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และเป็นครูใหญ่ในโรงเรียนตามข้อ 1. ในปีการศึกษา 2517

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตรวจสอบกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานส่วนการศึกษา และสำนักงานหมวดการศึกษาของเทศบาล แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยดังนี้

1. การเลือกโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษามีอยู่เพียง 3 โรงเรียน สังกัดเทศบาลมีอยู่เพียง 4 โรงเรียน จึงเลือกทุกโรงเรียน ส่วนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ 8 อำเภอ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของทุกอำเภอ จึงเลือกโดยวิธีจับฉลาก มาอำเภอละ 4 โรงเรียน ยกเว้นอำเภอเมืองมีจำนวนโรงเรียนมากจึงเลือกมา 5 โรงเรียน และอำเภอชาติตระการมีจำนวนโรงเรียนน้อย จึงเลือกมาเพียง 3 โรงเรียน

2. <u>การเลือกครู</u> ครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และเทศบาล แต่ละโรงเรียนสุ่มมาเพียง 50 เปอร์เซนต์ของจำนวนครูในโรงเรียน โดยวิธีการจับฉลากตัวเลขซึ่งเป็นลำดับการเรียงรายชื่อครูในบัญชี สำหรับครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นเมื่อเลือกโรงเรียนในแต่ละอำเภอได้แล้ว ก็ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างมาเพียง 50 เปอร์เซนต์ของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียนโดยวิธีการเดียวกับครูในสังกัดกรมสามัญศึกษา และเทศบาล

3. <u>การเลือกครูใหญ่</u> เนื่องจากโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้มี 135 โรงเรียน มีครูใหญ่จำนวน 135 คน ในการวิจัยครั้งนี้เลือกมาเพียง 50 เปอร์เซนต์ จำนวน 68 คน เป็นครูใหญ่จากโรงเรียนที่ครูถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 39 โรงเรียน จำนวน 39 คน เพื่อให้ได้ครูใหญ่ครบตามจำนวนที่ต้องการ จึงใช้วิธีจับฉลากจากรายชื่อโรงเรียนที่ครูมิได้ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างอีก 29 คน จึงได้ครูใหญ่จำนวน 68 คน ตามต้องการ

<u>จำนวนกลุ่มตัวอย่าง</u>

จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวิธีข้างต้น ได้กลุ่มตัวอย่างแยกตามสังกัดได้ดังนี้

1. สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ครูจำนวน 218 คน ครูใหญ่จำนวน 61 คน

2. สังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ครูจำนวน 57 คน ครูใหญ่จำนวน 3 คน

3. สังกัดเทศบาล ได้ครูจำนวน 34 คน ครูใหญ่จำนวน 4 คน

รวมทั้งสิ้นได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 309 คน ครูใหญ่จำนวน 68 คน

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สังกัด	อำเภอ	จำนวนครู	จำนวนครูใหญ่	หมายเหตุ
กรมสามัญฯ	เมือง	57	3	โรงเรียนกรมสามัญและโรงเรียนเทศบาล มีเฉพาะในอำเภอเมือง
เทศบาล	เมือง	34	4	
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	เมือง	54	14	
	วังทอง	29	13	
	พรหมพิราบ	33	8	
	บางระกำ	19	8	
	บางกระทุ่ม	18	7	
	วัดโบสถ์	19	4	
	นครไทย	28	4	
	ชาติตระการ	18	3	
รวมทั้งสิ้น		309	68	

<u>เครื่องมือในการวิจัย</u>

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบให้จัดลำดับความสำคัญคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา 10 คุณลักษณะ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

"โปรดพิจารณาคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาต่อไปนี้ดูว่าคุณลักษณะใดมีความสำคัญมากน้อยกว่ากันเพียงใด แล้วจัดเรียงลำดับ โดยเขียนเลข 1, 2, 3, 4 .....10 ลงใน ☐ หน้าคุณลักษณะนั้น ๆ เลข 1, แสดงถึงความสำคัญที่สุด 2, 3, 4 ....10 แสดงว่ามีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ

<u>คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา</u>

☐ ก. ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

☐ ข. มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้

☐ ค. ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง

☐ ง. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี

ฯ ล ฯ

<u>วิธีสร้างเครื่องมือในการวิจัย</u>

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดำเนินการเป็นขั้น ๆ ดังนี้

<u>ขั้นที่ 1</u> สร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - ended questionnaire) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

"ครูใหญ่ที่ดีในทัศนะของท่านควรมีคุณลักษณะที่จำเป็นอย่างไรบ้าง โปรดเขียนมาให้มากที่สุดเท่าที่เห็นว่ามีความสำคัญ ซึ่งอาจเกี่ยวกับลักษณะท่าทาง อุปนิสัยใจคอ รูปร่างหน้าตา เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ ความสามารถด้านต่าง ๆ อาจแบ่งเป็นความสามารถทั่วไป ความสามารถพิเศษ ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางการบริหาร สติปัญญา สุขภาพ ตลอดจนความประพฤติ และสิ่งอื่น ๆ เกี่ยวกับลักษณะที่ดีของครูใหญ่

ครูใหญ่ที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้ามีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. .....

2. .....

3. .....

ฯ ล ฯ

<u>ขั้นที่ 2</u> นำแบบสอบถามในขั้นที่ 1 ไปทดลองสอบ กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูโรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลือกโรงเรียนวัดยาง (มีมานะวิทยา) จำนวนครู 30 คน สังกัดกรมสามัญเลือก โรงเรียนจ่าการบุญ จำนวนครู 39 คน สังกัดเทศบาลเลือกโรงเรียนเทศบาล 4 จำนวนครู 31 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 100 คน

<u>ขั้นที่ 3</u> นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองสอบ แล้วมาตรวจให้คะแนน โดยขั้นแรกเขียนคุณลักษณะของครูใหญ่ที่ครูตอบมาทุกลักษณะ คุณลักษณะใดที่ครูเขียนมาซ้ำกัน ก็แสดงความถี่ของการซ้ำจนเสร็จทุกฉบับ

<u>ขั้นที่ 4</u> พิจารณาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ครูเขียนมา จัดเรียงตามลำดับความถี่ จากนั้นจึงเลือกเอาคุณลักษณะที่มีความถี่มาก 10 ลักษณะแรกไว้ นำมาปรับปรุงถ้อยคำสำนวนให้เหมาะสม แล้วจัดเรียงลำดับเสียใหม่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

<u>การให้คะแนน</u>

การให้คะแนนการตอบแบบสอบถามในการวิจัยนั้น คุณลักษณะใดที่ผู้ตอบจัดไว้ในอันดับ 1 ได้ 10 คะแนน และอันดับรองลงมาได้ 9, 8, 7, 6, ...1 ตามลำดับ

<u>การจ่ายแบบสอบถามและการเก็บรวมรวมข้อมูล</u>

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เดินทางไปจ่ายและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกโรงเรียน ระหว่างวันที่ 19 ธันวาคม 2517 ถึงวันที่ 3 มกราคม 2518 ผู้วิจัย

ได้รับความกรุณาจากผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ในการออกหนังสือขอความร่วมมือถึงครูทุกคนให้ช่วยอำนวยความสะดวกและตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

อนึ่ง การจ่ายและเก็บรวบรวมแบบสอบถามสำหรับครูใหญ่โรงเรียนนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยเดินทางไปด้วยตนเองนั้น ได้ขอความร่วมมือจากหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ ช่วยจ่ายและเก็บรวบรวมให้ในวันประชุมครูใหญ่ประจำเดือน ในวันที่ 3 มกราคม 2518 แล้วส่งไปฝากไว้ที่ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนการศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยไปรับคืนเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2518 โดยมีผลการเก็บข้อมูลดังตารางต่อไปนี้

COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

ตาราง 2 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามที่จายไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	ได้รับคืนคิดเป็นร้อยละ
คณะครูสังกัดกรมสามัญศึกษา	57	57	100
คณะครูสังกัดเทศบาล	34	33	97.06
คณะครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด	218	205	94.04
คณะครูใหญ่	68	61	89.70

<u>การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ</u>

1 รวบรวมข้อมูล ตรวจดูความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม คัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2 ตรวจ ให้คะแนน และรวมคะแนนของแบบสอบถาม

3 หาคะแนนเฉลี่ยของคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

สูตร $\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$ (Edwards, 1968:80)

เมื่อ $\bar{X}$ แทนคะแนนเฉลี่ย

ΣX แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

54721

.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับ (Rank Correlation) ระหว่างตัวแปรต่อไปนี้

.4.1 ครูชาย กับ ครูหญิง

.4.2 ครูที่มีวุฒิต่ำ กับ ครูที่มีวุฒิปานกลาง และครูที่มีวุฒิสูง

.4.3 ครูที่มีประสบการณ์น้อย กับ ครูที่มีประสบการณ์ปานกลาง และครูที่มีประสบการณ์มาก

.4.4 ครูที่มีวัยวุฒิต่ำ กับ ครูที่มีวัยวุฒิปานกลาง และครูที่มีวัยวุฒิสูง

.4.5 ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กับ ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา และครูสังกัดเทศบาล

.4.6 ครูใหญ่ กับ ครู

สูตร $r_s = 1 - \frac{6 \Sigma d^2}{n(n^2-1)}$ (Snedecor and Cochran 1969 : 194)

เมื่อ r_s แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

Σd^2 แทน ผลรวมของผลต่างในการเลือกอันดับความสำคัญของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม ยกกำลังสอง

n แทน จำนวนคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญญลักษณ์ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงขอกำหนดสัญญลักษณ์ต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$ แทนค่ามัชฌิมเลขคณิต

N แทนจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

r_s แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเสนอและแปลความหมายไปตามลำดับ คือการจัดเรียงอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของกลุ่มตัวอย่างเสนอด้วยค่าของมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) แล้วเปรียบเทียบหาค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับ (Rank Correlation) เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ว่าการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้น่าจะแตกต่างกัน

1. ครูชายกับครูหญิง
2. ครูที่มีคุณวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง
3. ครูที่มีประสพการณ์ในการทำงานน้อย ปานกลาง และมาก
4. ครูที่มีวัยวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง
5. ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษา และเทศบาล
6. ครูใหญ่ กับครู

1. <u>เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูชายกับครูหญิง</u>

ในตอนนี้วิเคราะห์โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูชายกับกลุ่มครูหญิง แล้วเปรียบเทียบหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ว่า "การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูชายกับครูหญิงมีความแตกต่างกัน" ตามตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูชายกับครูหญิง

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	ครูชาย N=119		ครูหญิง N=168	
	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ
ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4	7.731	1	8.304	1
มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้	5.579	6	5.738	6
ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง	5.873	5	6.238	4
ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี	4,789	8	4.279	8
แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย	2.260	10	2.411	10
มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน	7.244	2	7.625	2
มีความยุติธรรม	7.109	3	7.238	3
มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ	4.949	7	4.887	7
มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์	2,889	9	2.679	9
ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	6.513	4	6.000	5

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับ $(r_s) = .9879^{**}$

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r_{s.01}$ = .794) (Kendall อ้างจาก Snedecor,1969:194)

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 3 อธิบายได้ดังนี้

ครูชายและครูหญิงมีความเห็นสอดคล้องกันว่าคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาที่มีความสำคัญอยู่ใน 3 อันดับแรก คือ ปกครองบังคับบัญชา โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในอันดับ 1 ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียนอยู่ในอันดับ 2 และความยุติธรรมอยู่ในอันดับ 3 และจัดคุณลักษณะต่อไปนี้ไว้ในอันดับ 6, 7, 8, 9 และ 10 แสดงว่ามีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ ตรงกันคือ ความประพฤติดียึดเป็นแบบอย่างได้ ความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกล้าตัดสินใจ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์ และแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะและสะอาดเรียบร้อย

คุณลักษณะที่ครูชายกับครูหญิงมีความเห็นขัดแย้งกัน คือ ครูชายเห็นว่าคุณลักษณะใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสำคัญกว่าคุณลักษณะใจคอหนักแน่นอารมณ์มั่นคง จึงจัดไว้ในอันดับ 4 และ 5 ตามลำดับ ผิดกับครูหญิงที่เห็นว่าคุณลักษณะใจคอหนักแน่นอารมณ์มั่นคงมีความสำคัญมากกว่า คุณลักษณะใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จึงจัดเรียงลำดับกลับกับของครูชาย

เมื่อเปรียบเทียบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับระหว่างครูชายกับครูหญิงแล้ว ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .9879 มากกว่าค่านัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในตารางของเคนดอล ซึ่งมีค่า = .794 แสดงว่าครูหญิงกับครูชายมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 หมายความว่าครูทั้งสองเพศมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่สอดคล้องกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1.

2. <u>เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีคุณวุฒิต่างกัน</u>

ในตอนนี้วิเคราะห์โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มครูที่มีวุฒิต่ำได้แก่ครูที่มีวุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่าและต่ำกว่า กลุ่มครูที่มีวุฒิปานกลาง ได้แก่ ครูที่มีวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า และกลุ่มครูที่มีวุฒิสูง ได้แก่ครูที่มีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา แล้วเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ตามทัศนะของครูทั้งสาม

กลุ่มโดยการจับคู่เปรียบเทียบ 3 ครั้ง ระหว่างครูที่มีวุฒิต่ำกับครูที่มีวุฒิปานกลางครั้งหนึ่ง ครูที่มีวุฒิต่ำกับครูที่มีวุฒิสูงครั้งหนึ่ง และครูที่มีวุฒิปานกลางกับครูที่มีวุฒิสูงครั้งหนึ่ง เพื่อหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับของแต่ละ[illegible] และทดสอบสมมติฐานที่ว่า "การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง มีความแตกต่างกัน" ตามตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	วุฒิต่ำ N = 89		วุฒิปานกลาง N = 108		วุฒิสูง N = 90	
	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ
ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร4	8.753	1	7.806	1	7.700	1
มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้	6.146	4	7.324	3	5.308	6
ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง	5.865	5	6.241	6	6.122	5
ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี	4.393	8	4.815	8	4.233	8
แต่งกายเหมาะสมและสะอาดเรียบร้อย	2.944	9	3.157	9	1.944	10
มีความสามารถในการบริหารโรงเรียน	7.506	2	7.444	2	7.855	2
มีความยุติธรรม	7.000	3	7.019	4	7.566	3
มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกล้าตัดสินใจ	4.528	7	5.546	7	4.533	7
มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์	2.764	10	2.648	10	2.877	9
ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	5.494	6	6.361	5	6.788	4

วุฒิต่ำ–ปานกลาง r_s =.9758** วุฒิต่ำ–สูง r_s =.9394** วุฒิปานกลาง–สูง r_s =.8849**

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r_{s.01}$ = .794)

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 อธิบายได้ดังนี้

ครูที่มีวุฒิต่ำ มีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาที่มีความสำคัญมากที่สุดเรียงตามลำดับ คือ คุณลักษณะปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X}$ = 8.753) คุณลักษณะความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ($\bar{X}$ = 7.506) คุณลักษณะมีความยุติธรรม ($\bar{X}$ = .7.000) ส่วนคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อย ครูกลุ่มนี้จัดคุณลักษณะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ($\bar{X}$ = 4.393) ไว้ในอันดับ 8 คุณลักษณะแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย ($\bar{X}$ = 2.944) ไว้ในอันดับ 9 ส่วนคุณลักษณะสุขภาพอนามัยแข็งแรง สมบูรณ์ จัดไว้อันดับสุดท้าย

ครูที่มีวุฒิปานกลาง มีความเห็นว่าคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาที่มีความสำคัญอันดับ 1 คือการปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X}$ = 7.806) อันดับ 2 คือ ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ($\bar{X}$ = 7.444) เช่นเดียวกับครูที่มีวุฒิต่ำ แต่ครูกลุ่มนี้เห็นว่า ความประพฤติดียึดถือเป็นแบบอย่างได้ ($\bar{X}$ = 7.324) มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 สำหรับคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อย คือคุณลักษณะที่จัดอยู่ในอันดับ 8, 9 และ 10 ครูกลุ่มนี้มีความเห็นเช่นเดียวกับครูที่มีวุฒิต่ำ ทุกประการ

ครูที่มีวุฒิสูง มีความเห็นสอดคล้องกับครูที่มีวุฒิต่ำ ในการจัดคุณลักษณะของครูใหญ่ ที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก 3 ประการ สำหรับคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อยนั้นครูกลุ่มนี้ จัดคุณลักษณะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ไว้ในอันดับ 8 เช่นเดียวกับครูที่มีวุฒิต่ำ และวุฒิปานกลาง แต่เห็นว่าการแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อยมีความสำคัญน้อยที่สุด ขณะที่ครูที่มีวุฒิต่ำและวุฒิปานกลางจัดไว้ในอันดับ 9 และจัดคุณลักษณะมีสุขภาพแข็งแรงไว้ในอันดับ 9 ขณะที่ครูที่มีวุฒิต่ำและวุฒิปานกลางจัดไว้ในอันดับ 10

การจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะอื่น ๆ นั้น คุณลักษณะที่ครูทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันอีกประการหนึ่ง คือเห็นว่า ความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกล้าตัดสินมีความสำคัญอยู่ในอันดับ 7 ครูที่มีวุฒิต่ำและวุฒิสูงเห็นตรงกันว่า คุณลักษณะใจคอหนักแน่นอารมณ์มั่นคง มีความสำคัญในอันดับ 5 แต่ครูที่มีวุฒิปานกลาง จัดความสำคัญอยู่ในอันดับ 6 สำหรับคุณลักษณะมีความยุติธรรมนั้น ครูมีวุฒิปานกลางให้ความสำคัญในอันดับ 4 ขณะที่ครูที่มีวุฒิต่ำ และวุฒิสูงเห็นว่าคุณลักษณะนี้มีความสำคัญอยู่ในอันดับ 3

คุณลักษณะที่ครูทั้งสามกลุ่มมีความเห็นขัดแย้งกันคือ คุณลักษณะมีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้ ครูที่มีวุฒิต่ำจัดไว้ในอันดับ 4 ครูมีวุฒิปานกลางจัดไว้ในอันดับ 3 ครูมีวุฒิสูงให้ความสำคัญเป็นอันดับ 6 และคุณลักษณะใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนั้น ครูที่มีวุฒิต่ำจัดไว้ในอันดับ 6 ครูที่มีวุฒิปานกลางจัดไว้ในอันดับ 5 ครูที่มีวุฒิสูงจัดไว้ในอันดับ 4 แสดงว่าครูที่มีวุฒิสูงต้องการให้ครูใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำ และวุฒิปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวุฒิต่ำกับครูที่มีวุฒิปานกลาง ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .9758 ครูที่มีวุฒิปานกลางกับครูที่มีวุฒิสูงได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .8849 ครูที่มีวุฒิต่ำกับครูที่มีวุฒิสูงได้ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ = .9394 ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้มีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามตาราง ของเคนดอล ซึ่ง มีค่า = .794 แสดงว่าครูทั้งสามกลุ่มมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 หมายความว่าครูทั้งสามกลุ่มนี้มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2

3. <u>เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน</u>

ตาราง 5 เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์น้อย ปานกลาง และมาก

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	ประสบการณ์					
	น้อย N=116		ปานกลาง N=122		มาก N = 49	
	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ
ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร4	7.897	1	8.090	1	8.408	1
มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้	5.474	6	5.516	6	6.531	4
ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง	6.276	5	6.074	5	5.673	5
ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี	4.664	8	4.262	8	4.714	7
แต่งกายเหมาะสมและสะอาดเรียบร้อย	2.379	10	2.107	10	2.878	9
มีความสามารถในการบริหารโรงเรียน	7.353	2	7.590	2	7.796	2
มีความยุติธรรม	7.241	3	7.283	3	6.796	3
มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกล้าตัดสินใจ	5.103	7	4.836	7	4.653	8
มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์	2.569	9	3.025	9	2.531	10
ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	6.431	4	6.418	4	5.184	6

ประสบการณ์น้อย–ปานกลาง $r_s = 1^{**}$ ประสบการณ์น้อย–มาก, ปานกลาง–มาก $r_s = .9273^{**}$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{s.01} = .794$)

ในตอนนี้วิเคราะห์โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามประสบการณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มครูที่ประสบการณ์น้อย ได้แก่ครูที่มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ปานกลาง ได้แก่ครูที่มีอายุราชการ 10-20 ปี และกลุ่มครูที่มีประสบการณ์มาก ได้แก่ครูที่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป แล้วเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ตามทัศนะของครูทั้งสามกลุ่ม โดยจับคู่เปรียบเทียบ 3 ครั้ง คือ ระหว่างครูที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์ปานกลาง ระหว่างครูที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์มาก และระหว่างครูที่มีประสบการณ์ปานกลาง กับครูที่มีประสบการณ์มาก เพื่อหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับ และการทดสอบสมมุติฐานที่ว่า "การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์น้อย ปานกลาง และมาก มีความแตกต่างกัน" ตามตาราง 5

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 5 อธิบายได้ดังนี้

ครูที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์ปานกลาง จัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ตรงกันทุกอันดับ โดยให้ความสำคัญคุณลักษณะปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 เป็นอันดับ 1 ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียนเป็นอันดับ 2 และความยุติธรรม เป็นอันดับ 3 และเห็นว่าคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อย คือ การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี อยู่ในอันดับ 8 สุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์ อยู่ในอันดับ 9 คุณลักษณะการแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย มีความสำคัญน้อยที่สุด

ส่วนครูที่มีประสบการณ์มากนั้น ยังคงให้ความสำคัญแก่คุณลักษณะปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน และความยุติธรรม มีความสำคัญเป็นอันดับ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ เช่นเดียวกับครูที่มีประสบการณ์น้อยและปานกลาง คุณลักษณะที่ครูกลุ่มนี้เห็นว่ามีความสำคัญค่อนข้างน้อย คือ ความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจอยู่ในอันดับ 8 ต่างกับครูที่มีประสบการณ์น้อย และปานกลาง ที่ให้ความสำคัญคุณลักษณะนี้ในอันดับ 7 แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะและสะอาดเรียบร้อย อยู่ในอันดับ 9 ขณะที่ครูที่มีประสบการณ์น้อยและปานกลาง จัดไว้ในอันดับ 10 และให้สุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์อยู่ในอันดับสุดท้าย เพราะเห็นว่ามีความสำคัญน้อยที่สุด

ยังมีอีกคุณลักษณะหนึ่งที่ครูทั้งสามกลุ่มมีความเห็นพ้องกัน คือการเลือกให้คุณลักษณะใจกอหนักแน่น และอารมณ์มั่นคง อยู่ในอันดับ 5 เหมือนกัน สำหรับคุณลักษณะใจกว้าง และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูที่มีประสบการณ์มากให้ความสำคัญน้อยกว่ากลุ่มครูที่มีประสบการณ์น้อยและปานกลาง โดยจัดไว้ในอันดับ 6 ขณะที่ครูอีกสองกลุ่มจัดไว้ในอันดับ 4 ครูที่มีประสบการณ์มาก ให้ความสำคัญแก่ความประพฤติดี ยึดถือเป็นแบบอย่างได้ มากกว่ากลุ่มครูที่มีประสบการณ์น้อยและปานกลาง โดยจัดไว้ในอันดับ 4 ขณะที่ครูอีกสองกลุ่มจัดไว้ในอันดับ 6

เมื่อเปรียบเทียบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับความสำคัญ ของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์น้อย และปานกลาง ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 1 เพราะทั้งสองกลุ่มจัดลำดับคุณลักษณะต่าง ๆ ตรงกันโดยตลอด เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีประสบการณ์น้อยกับครูที่มีประสบการณ์มาก และครูที่มีประสบการณ์ปานกลางกับครูที่มีประสบการณ์มาก จึงได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .9273 จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้มากกว่าค่านัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามตารางของเคนดอล ซึ่งมีค่า = .794 แสดงว่าครูทั้งสามกลุ่มมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 หมายความว่า ครูทั้งสามกลุ่มนี้มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3.

4. <u>เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวัยวุฒิต่างกัน</u>

การวิเคราะห์ในตอนนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามวัยวุฒิออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มครูที่มีวัยวุฒิต่ำได้แก่ครูที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี กลุ่มครูที่มีวัยวุฒิปานกลางได้แก่ครูที่มีอายุ 25–45 ปี และกลุ่มครูที่มีวัยวุฒิสูงได้แก่ครูที่มีอายุ 45–60 ปี แล้วเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ตามทัศนะของครูทั้งสามกลุ่ม โดยจับคู่เปรียบเทียบ 3 ครั้ง คือระหว่างกลุ่มครูที่มีวัยวุฒิต่ำกับกลุ่มครูที่มีวัยวุฒิปานกลาง ระหว่างกลุ่มครูที่มีวัยวุฒิต่ำกับกลุ่มครูที่มีวัยวุฒิสูง และระหว่างกลุ่มครูที่มีวัยวุฒิปานกลางกับกลุ่มครูที่มีวัยวุฒิสูง เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับ และทดสอบสมมุติฐานที่ว่า "การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวัยวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง มีความแตกต่างกัน" ตามตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวัยวุฒิต่ำ ปานกลาง และสูง

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	วัยวุฒิต่ำ N=89		วัยวุฒิปานกลาง N=108		วัยวุฒิสูง N=90	
	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ
ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4	8.753	1	7.806	1	7.700	1
มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้	6.146	4	7.324	3	5.308	6
ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง	5.865	5	6.241	6	6.122	5
ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี	4.393	8	4.815	8	4.233	8
แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย	2.944	9	3.159	9	1.944	10
มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน	7.506	2	7.444	2	7.655	2
มีความยุติธรรม	7.000	3	7.019	4	7.566	3
มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกล้าตัดสินใจ	4.528	7	5.546	7	4.533	7
มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์	2.764	10	2.648	10	2.877	9
ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	5.494	6	6.361	5	6.788	4

วัยวุฒิต่ำ–ปานกลาง $r_s = .9758^{**}$ วัยวุฒิต่ำ–สูง $r_s = .9394^{**}$ วัยวุฒิปานกลาง–สูง $r_s = .8849^{**}$

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{s.01} = .794$)

ผลการวิเคราะห์ในตารางราง 6 อธิบายได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาการจัดลำดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ใน 3 อันดับแรก ปรากฏว่าทั้งครูที่มีวัยวุฒิต่ำ ครูที่มีวัยวุฒิปานกลาง และครูที่มีวัยวุฒิสูง เห็นว่าคุณลักษณะปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 มีความสำคัญมากที่สุด ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน มีความสำคัญรองลงมา และความยุติธรรมมีความสำคัญเป็นอันดับ 3 ตรงกันทั้งสามกลุ่ม

สำหรับการจัดอันดับคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อยนั้น ครูที่มีวัยวุฒิต่ำ และวัยวุฒิปานกลางเห็นว่า การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีมีความสำคัญอยู่ในอันดับ 8 ตรงกัน ส่วนคุณลักษณะที่ครูวัยวุฒิสูงจัดไว้ในอันดับ 8 คือความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ ครูที่มีวัยวุฒิต่ำและครูที่มีวัยวุฒิสูงเห็นว่าคุณลักษณะที่มีความสำคัญในอันดับ 9 และอันดับ 10 คือ แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย กับสุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์ แต่ครูที่มีวัยวุฒิปานกลางมีความเห็นกลับกัน คือ ให้ความสำคัญแก่สุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์มากกว่าคุณลักษณะแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย

สำหรับคุณลักษณะอื่น ๆ นั้น ครู ทั้งสามกลุ่มเห็นว่า ความมีใจคอหนักแน่นและอารมณ์มั่นคงมีความสำคัญอยู่ในอันดับ 5 ตรงกัน คุณลักษณะใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูที่มีวัยวุฒิต่ำ และวัยวุฒิปานกลาง เห็นว่ามีความสำคัญอันดับ 4 ซึ่งขัดแย้งกับครูที่มีวัยวุฒิสูง ที่เห็นว่าคุณลักษณะที่มีความสำคัญอันดับ 4 นั้น คือความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้

เมื่อเปรียบเทียบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีวัยวุฒิต่ำ กับครูที่มีวัยวุฒิปานกลาง ได้ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ = .9879 ครูที่มีวัยวุฒิต่ำ กับครูที่มีวัยวุฒิสูงได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .9394 ครูที่มีวัยวุฒิปานกลางกับครูที่มีวัยวุฒิสูง ได้ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ = .9273 จะเห็นว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้ มีค่ามากกว่าค่านัยสำคัญของ

สัมประสิทธิ์สัมพันธ์ ตามตารางของเคนดอล ซึ่งมีค่า = .794 แสดงว่าครูทั้งสามกลุ่มมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 หมายความว่าครูทั้งสามกลุ่มนี้มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4.

5. <u>เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูที่มีสังกัดต่างกัน</u>

การวิเคราะห์ในตอนนี้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสังกัดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มครูสังกัดกรมสามัญศึกษา และกลุ่มครูสังกัดเทศบาล แล้วเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ตามทัศนะของครูทั้งสามกลุ่ม โดยจับคู่เปรียบเทียบ 3 ครั้ง คือระหว่างกลุ่มครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กับกลุ่มครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ระหว่างกลุ่มครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับกลุ่มครูสังกัดเทศบาล และระหว่างกลุ่มครูสังกัดกรมสามัญศึกษา กับกลุ่มครูสังกัดเทศบาล เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับและทดสอบสมมุติฐานที่ว่า "การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ตามทัศนะของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษา และเทศบาล มีความแตกต่างกัน " ตามตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่ถึงปรารถนา ตามทัศนะของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษาและเทศบาล

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	องค์การฯ N=204		กรมสามัญฯ N=53		เทศบาล N=30	
	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ
ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4	8.304	1	7.208	3	7.967	2
มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้	5.887	6	5.019	7	5.433	6
ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง	5.995	5	6.528	4	5.933	4
ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี	4.480	8	4.377	8	4.867	7
แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาด-เรียบร้อย	2.314	10	2.321	10	2.633	10
มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการ-โรงเรียน	7.387	2	7.604	1	8.367	1
มีความยุติธรรม	7.191	3	7.302	2	6.933	3
มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ	4.833	7	5.434	6	4.533	8
มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์	2.613	9	3.169	9	3.000	9
ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	6.127	4	5.925	5	5.967	5

องค์การฯ–สามัญฯ r_s =.9394** องค์การ–เทศบาล r_s =.9637** สามัญฯ–เทศบาล r_s =.9516**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01($r_{s\ .01}$ =.794)

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 7 อธิบายได้ดังนี้

ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นมีความเห็นว่า คุณลักษณะของครูใหญ่ที่มีความสำคัญที่สุด คือปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X}$ = 8.304) อันดับ 2 คือ มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ($\bar{X}$ = 7.387) และคุณลักษณะที่สำคัญเป็นอันดับ 3 คือ มีความยุติธรรม ($\bar{X}$ = 7.191) ส่วนคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อยนั้น ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นว่า การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ($\bar{X}$ = 4.480) มีความสำคัญอยู่ในอันดับ 8 สุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์ ($\bar{X}$ = 2.613) มีความสำคัญเป็นอันดับ 9 คุณลักษณะที่สำคัญน้อยที่สุด คือ การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ

สำหรับครูสังกัดกรมสามัญศึกษานั้น มีความเห็นว่า ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ($\bar{X}$ = 7.604) มีความสำคัญเป็นอันดับแรก อันดับ 2 รองลงไปคือมีความยุติธรรม ($\bar{X}$ = 7.302)และอันดับ 3 ได้แก่การปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X}$ = 7.208) ส่วนคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อยนั้นได้แก่ การปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ดี ($\bar{X}$ = 4.377) มีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ ($\bar{X}$ =3.169) และเห็นว่า การแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อยมีความสำคัญน้อยที่สุด

ส่วนครูสังกัดเทศบาลมีความเห็นว่า ความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียน ($\bar{X}$ = 8.367) มีความสำคัญเป็นอันดับแรก การปกครองบังคับบัญชา โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X}$ =7.967) มีความสำคัญรองลงมา ความยุติธรรม($\bar{X}$ =6.933) มีความสำคัญอยู่ในอันดับ 3 ลักษณะที่ครูเทศบาลเห็นว่ามีความสำคัญค่อนข้างน้อย คือ ความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ ($\bar{X}$ =4.533) สุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์ ($\bar{X}$ =3.000) และอันดับสุดท้าย คือ การแต่งกายดีเหมาะสมกับกาลเทศะและสะอาดเรียบร้อย

คุณลักษณะที่ครูทั้งสามสังกัดมีความเห็นว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกัน คือ สุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์ จัดไว้ในอันดับ 9 กับการแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะจัดไว้ในอันดับสุดท้าย ตรงกัน

ในด้านความเห็นที่ขัดแย้งกันนั้น ครูกรมสามัญศึกษาและครูเทศบาล เห็นว่าความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียนมีความสำคัญมากที่สุด แต่ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นว่า การปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 มีความสำคัญที่สุด เกี่ยวกับคุณลักษณะที่มีความสำคัญอันดับ 2 นั้น ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ความสำคัญแก่ความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ส่วนครูเทศบาลเลือกการปกครองโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ครูกรมสามัญศึกษาเห็นว่าควรให้ความสำคัญแก่ความยุติธรรมสำหรับคุณลักษณะใจกว้าง และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูกรมสามัญศึกษาให้ความสำคัญน้อยกว่าครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยจัดไว้ในอันดับ 5 ขณะที่ครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดไว้ในอันดับ 4 และยังมีลักษณะอื่น ๆ ที่สอดคล้องกันภายในสองกลุ่ม แต่ขัดแย้งกับอีกกลุ่มหนึ่ง เช่น คุณลักษณะความประพฤติดี ครูองค์การฯ กับครูเทศบาล จัดไว้ในอันดับ 6 แต่ครูกรมสามัญให้ความสำคัญน้อยกว่าโดยจัดไว้ในอันดับ 7 เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบหาสัมประสิทธิ์สัมพันธ์การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .9394 ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กับครูสังกัดเทศบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .9637 ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา กับครูเทศบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .9516 ทั้งสามค่านี้ค่ามากว่าค่านัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามตารางของเคนดอล ซึ่งมีค่า = .794 แสดงว่าครูทั้งสามกลุ่มมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 หมายความว่าครูทั้งสามสังกัด มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 5.

6. <u>เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูใหญ่กับครู</u>

การวิเคราะห์ในตอนนี้เป็นการเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูใหญ่กับครู เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับและทดสอบสมมุติฐานที่ว่า "การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูใหญ่กับครู มีความแตกต่างกัน" ตามตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูใหญ่กับครู

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	ครูใหญ่ N = 60		ครู N = 287	
	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ	$\bar{X}$	ลำดับความสำคัญ
ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4	7.917	1	8.066	1
มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้	7.117	3	5.672	6
ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง	5.117	7	6.087	5
ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี	5.233	6	4.491	8
แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย	2.583	10	2.348	10
มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน	7.833	2	7.467	2
มีความยุติธรรม	5.950	4	7.185	3
มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ	4.433	8	4.913	7
มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์	3.583	9	2.756	9
ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	5.683	5	6.213	4
$r_s = .8788^{**}$				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{s.01} = .794$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 8 อธิบายได้ดังนี้

ครูใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาที่มีความสำคัญอยู่ในอันดับ 1, 2 และ 3 คือ คุณลักษณะ ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X}$ = 7.917) คุณลักษณะมีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ($\bar{X}$ = 7.833) และคุณลักษณะมีความประพฤติดียึดเป็นแบบอย่างได้ ($\bar{X}$ = 7.117) ตามลำดับ และเห็นว่าคุณลักษณะที่มีความสำคัญค่อนข้างน้อยอยู่ในอันดับ 8, 9 และ 10 คือ คุณลักษณะมีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 4.433) คุณลักษณะมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์ ($\bar{X}$ = 3.583) คุณลักษณะแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย ($\bar{X}$ = 2.583)

ครูก็เห็นว่าคุณลักษณะที่สำคัญอยู่ในอันดับ 1 และ 2 คือคุณลักษณะปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ($\bar{X}$ = 8.066) และคุณลักษณะมีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน ($\bar{X}$ = 7.467) เช่นเดียวกับครูใหญ่ แต่ครูเห็นว่าคุณลักษณะที่สำคัญอันดับ 3 คือ มีความยุติธรรม ($\bar{X}$ = 7.185) ส่วนคุณลักษณะที่ครูเห็นว่ามีความสำคัญน้อยกว่าอย่างอื่น คือ คุณลักษณะมีสุขภาพอนามัยแข็งแรงและสมบูรณ์ ($\bar{X}$ = 2.756) และคุณลักษณะแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะและสะอาดเรียบร้อย ($\bar{X}$ = 2.348) โดยจัดไว้ในอันดับ 9 และ 10 เช่นเดียวกับครูใหญ่

ครูใหญ่ให้ความสำคัญแก่คุณลักษณะมีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้มากกว่าครูโดยจัดไว้ในอันดับ 3 ขณะที่ครูจัดไว้ในอันดับ 6 แต่ครูก็ให้ความสำคัญแก่คุณลักษณะ มีความยุติธรรม ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ใจคอหนักแน่น และอารมณ์มั่นคง มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ มากกว่าครูใหญ่ โดยจัดไว้ในอันดับ 3, 4, 5 และ 7 ตามลำดับ ขณะที่ครูใหญ่จัดไว้ในอันดับที่ 4, 5, 7 และ 8 ตามลำดับ เกี่ยวกับคุณลักษณะการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีนั้น ตามทัศนะของครูใหญ่สำคัญกว่าตามทัศนะของครู โดยที่ครูใหญ่เรียงไว้ในอันดับ 6 ส่วนครูจัดไว้ในอันดับ 8

เมื่อเปรียบเทียบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ตามทัศนะของครูใหญ่กับครู ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = .8788 ซึ่งมีค่ามากกว่า ค่านัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามตารางของเคนดอล ซึ่งมีค่า = .794 แสดงว่าครูใหญ่กับครูมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01 หมายความว่าครูใหญ่กับครูมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่สอดคล้องกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 6.

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก 3 กลุ่ม คือ ครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา และครูสังกัดเทศบาล

2. เพื่อศึกษาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งได้แก่เพศ ประสบการณ์ วัยวุฒิ คุณวุฒิ และสังกัดของครู จะมีผลทำให้ความต้องการคุณลักษณะของครูใหญ่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูใหญ่ตามทัศนะของครูใหญ่ และตามทัศนะของครู

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยสุ่มมาจากครู และครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษา และเทศบาล ในจังหวัดพิษณุโลก สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูมาจำนวน 204 คน ครูใหญ่จำนวน 53 คน กรมสามัญศึกษาได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 53 คน ครูใหญ่จำนวน 3 คน เทศบาลได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 30 คน ครูใหญ่จำนวน 4 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น เป็นครูจำนวน 287 คน ครูใหญ่จำนวน 60 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบให้จัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา 10 คุณลักษณะ ซึ่งได้มาจากการนำแบบสอบถามแบบปลายเปิด ไป ทดสอบ กับกลุ่มตัวอย่างขั้นแรกที่เป็นครูองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครูกรมสามัญศึกษา และครูเทศบาล ในอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 100 คน

โดยให้กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เขียนคุณลักษณะของครูใหญ่ที่ดีมาให้มากที่สุดเท่าที่เห็นว่าสำคัญ แล้วจึงพิจารณาดูว่า คุณลักษณะใดที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญมากที่สุดจากความถี่ของการตอบ คัดเลือกคุณลักษณะที่อยู่ใน 10 อันดับแรก มาปรับปรุงเป็นเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัย ใช้วิธีการทางสถิติที่สำคัญ 2 ประการ คือ การหาค่าเฉลี่ย หรือค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับ (Rank Correlation) โดยดำเนินการดังนี้

1. การหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ในที่นี้เป็นค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อ ซึ่งในแต่ละข้อผู้ตอบแต่ละคนอาจจัดไว้ในอันดับ 1, 2, 3, 4 ....10 ถ้าจัดไว้ในอันดับ 1 จะได้ 10 คะแนน ถ้าจัดไว้ในอันดับ 2, 3, 4 ....10 ก็จะได้คะแนน 9, 8, 7 ....1 ตามลำดับ เมื่อรวมคะแนนในแต่ละข้อ แล้วหารด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างก็จะได้ค่ามัชฌิมเลขคณิต จากค่ามัชฌิมเลขคณิต จะทำให้ทราบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างจัดให้คุณลักษณะใดมีความสำคัญในอันดับใด

2. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การจัดอันดับนั้น เป็นการเปรียบเทียบการจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทีละสองกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมุติฐานต่าง ๆ ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาที่ครูส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสำคัญอยู่ใน 10 อันดับแรก คือ

1.1 ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

1.2 มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน

1.3 มีความยุติธรรม

1.4 ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

1.5 ใจคอหนักแน่น มีอารมณ์มั่นคง

1.6 มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้

1.7 มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ

1.8 ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี

1.9 มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์

1.10 แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย

2. ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาระหว่างครูชายกับครูหญิง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ครูชายกับครูหญิง มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาที่เด่น ๆ ซึ่งครูชายและครูหญิงเห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด คือ ครูใหญ่จะต้องเป็นผู้ที่ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน และมีความยุติธรรม

3. ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูที่มีวุฒิต่างกันนั้นไม่มีความแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คุณลักษณะของครูใหญ่ที่เด่น ๆ ซึ่งครูที่มีวุฒิต่างกันเห็นว่ามีความสำคัญที่สุด คือ ครูใหญ่ที่ดีนั้นจะต้องปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน และมีความยุติธรรม

4. ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คุณลักษณะของครูใหญ่ที่ครูซึ่งมีประสบการณ์ต่างกันเห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด คือ ครูใหญ่ที่ดีจะต้องปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน และมีความยุติธรรม

5. ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาของครูที่มีวัยวุฒิต่างกันไม่มีความแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คุณลักษณะที่เด่น ๆ ซึ่งครูที่มีวัยวุฒิต่างกัน เห็นว่ามีความสำคัญมากที่สุด เป็นคุณลักษณะดังที่กล่าวไว้ในข้อ 2, 3 และ 4

6. ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ของครูต่างสังกัดกัน ไม่มีความแตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คุณลักษณะที่ครูทั้งสามสังกัดเห็นว่ามีความสำคัญอยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่คุณลักษณะที่กล่าวในข้อ 2, 3 และ 4

7. ครูใหญ่กับครู มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่มีทัศนะสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเห็นว่าคุณลักษณะที่มีความสำคัญ 2 อันดับแรก คือการปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 ครูใหญ่และครูมีความเห็นต่างกันคือ ครูใหญ่ให้ความสำคัญแก่ความประพฤติเป็นอันดับ 3 ขณะที่ครูเห็นว่า ความยุติธรรมมีความสำคัญกว่า

<u>การอภิปรายผล</u>

จะเห็นได้ว่าจากการทดสอบสมมุติฐานได้ผลออกมาค้านกับสมมุติฐานทุกข้อ กล่าวคือ ในการวิจัยครั้งนี้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า การจัดอันดับความสำคัญของคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีสังกัด เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ ประสพการณ์ ต่างกันและครูใหญ่กับครู น่าจะมีความแตกต่างกัน แต่ผลการทดสอบสมมุติฐานปรากฏว่า สังกัด เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบในหน่วยงานของครู ไม่มีผลทำให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาแตกต่างกัน ทั้งนี้น่าจะเป็นเพราะว่า ครูแม้จะมีความแตกต่างกันด้วยสังกัด เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ หรือประสบการณ์ ก็ตาม แต่สภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัญหา และอุปสรรคในการทำงาน การศึกษาอบรม ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน และอิทธิพลทางวัฒนธรรม มีความคล้ายคลึงกัน สิ่งเหล่านี้เองน่าจะมีส่วนทำให้ครูมีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาไม่แตกต่างกัน

เป็นที่น่าสังเกตว่า คุณลักษณะที่จัดว่ามีความสำคัญเด่นชัดที่สุด ซึ่งทั้งครูและครูใหญ่เห็นพ้องต้องกัน คือ การปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 อันเป็นหลักธรรมทางพุทธศาสนา ซึ่งบัญญัติไว้ให้เป็นธรรมสำหรับผู้ใหญ่ แสดงว่าอิทธิพลของพุทธศาสนายังมีส่วนกำหนดการดำเนินชีวิตของครู คุณลักษณะที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ในการบริหารกิจการโรงเรียน และความยุติธรรม

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

ผลการวิจัยครั้งนี้น่าจะก่อประโยชน์อย่างยิ่งหากได้รับการพิจารณา และนำไปใช้ ซึ่งอาจทำได้โดย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ และหมวดการศึกษาของเทศบาล ควรจะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งในการอบรม ผู้ดำรงตำแหน่ง หรือเตรียมบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งครูใหญ่

2. เพื่อผลดีทางการศึกษา น่าจะมีการสอบถามและศึกษาความเห็นของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ที่บริหารอยู่นั้น มี และขาดอะไร ควรได้รับการปรับปรุงอะไรบ้าง เพื่อจะได้วางแผนแก้ปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดตามมาด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าการวิจัยครั้งนี้ไม่ควรจะสิ้นสุดลงเพียงแต่น่าจะได้ศึกษาวิจัยต่อไปดังนี้

1. ควรจะได้ศึกษาทัศนะของบุคคลต่อไปนี้ดูว่ามีความต้องการคุณลักษณะของครูใหญ่ที่ดีอย่างไรบ้าง คือ ผู้บังคับบัญชาของครูใหญ่ ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ตลอดถึงนักศึกษาครู ในวิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัย

2. ควรจะได้ศึกษาเปรียบเทียบ ครูใหญ่ที่พยายามปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะครบถ้วน กับครูใหญ่ที่บริหารงานตามสบาย บรรยากาศในการทำงานและประสิทธิภาพของการศึกษาเล่าเรียน มีความแตกต่างกันเพียงใดหรือไม่

3. จัดให้มีการอบรมครูใหญ่หรือผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูใหญ่ เพื่อให้ครูใหญ่ทราบถึงวิธีการวางตัวและสร้างคุณลักษณะที่ดี เมื่อบุคคลเหล่านั้นกลับไปปฏิบัติงานแล้วติดตามผลดูว่านำวิธีการต่าง ๆ ไปใช้ได้ผลเพียงใดหรือไม่ เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานก่อนกับหลังการอบรมดูว่า มีความเปลี่ยนแปลงไปเพียงใด.

บรรณานุกรม

กรมสามัญศึกษา . รายงานการศึกษา ประจำปี 2514 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2515

ชินวุธ สุนทรสีมะ หลักและวิธีทาวิทยานิพนธ์ รายงานประจำภาค และเอกสารวิจัย โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2515

เดือนเพ็ญ สังขฤกษ์ "ความเป็นผู้นำ" พัฒนาชุมชน กรกฎาคม 2515

ประเทือง ศรีรัตนา "พฤติกรรมและศิลปในการบริหาร" เทศบาลนครหลวง กรกฎาคม 2515

ผุสสดี สัตยมานะ การบริหารรัฐกิจ มงคลการพิมพ์ 2514

พจน์ เพชรบูรณิน "วิธีการและศิลปในการปฏิบัติงานของหัวหน้างาน" นักบริหาร มกราคม 2511

ไพศาล กิจเพชร "ลักษณะการเป็นผู้นำ" พัฒนาชุมชน กุมภาพันธ์ 2513

ล้วน สายยศ และอังคณา ตันติรัตนานนท์ สถิติการศึกษา โรงพิมพ์วัฒนาพานิช 2515

วิญญู อังคณารักษ์ "เครื่องมือของผู้บริหาร" นักบริหาร มกราคม 2511

สายหยุด อุทัยศรี บุคคลิกภาพของครูใหญ่ในทัศนะของครูน้อยสตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครและธนบุรี วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย 2505

อภิชัย แดนวงศ์ บุคคลิกภาพของครูใหญ่ในทัศนะของครูน้อยชาย ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพระนครและธนบุรี วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย 2506

อรุณ รักธรรม "การเสริมสร้างลักษณะหัวหน้างานในการบริหาร" รัฐศาสตร์นิเทศ กรกฎาคม 2515

Dheerakul, Vichit, Leadership Behavior of the Secondary School Principals in Bangkok, Thailand, as Related to Sex, Age, Experience, and Qualification, Doctor's Thesis, Brigham Young University, 1972

Edwards, Allen Louis, Statistical Analysis, Rinehart & Company Inc., New York, 1968

Hilgard, Ernest R., Introduction to Psychology, Harcourt, Brace & World, Inc., New York & Burlingame, 1962

Hunt, Herold C. and Paul R. Pierce, The Practice of School Administration, Houghton Miffin Company, Boston, 1958

Jacobson, Paul B., The Effective School Principal, Prentice-Hall Inc., N.J., 1956

Nolte, Chester M., An Introduction to School Administration, The Macmillan Company, New York, 1968

Sherif, Muzafer, Social Psychology, Harper & Row, New York, 1969

Shetty, Y.K., "Leadership and Organizational Character" Personnel Administration, July - August. 1970, Vol. 33, No 3, pp. 14-20

Snedecor, George W., Statistical Method, The Iowa State University Press, Iowa, 1969

Stoig, L.E. and E.K. Frederick, School Personnel and In-Service Training Practices, Parker Publishing Company, Inc., New York, 1969.

Tompkins, Ellsworth, Keystone of Good Internal Administration, U.S. Department of Health, Education and Welfore, 1955.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

16 ตุลาคม 2517

เรียน คุณครูที่นับถือ

เนื่องจากกระผมจะทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก" จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดช่วยเขียนคุณลักษณะ หรือคุณสมบัติของครูใหญ่ที่ดีในทัศนะของท่านมาให้มากที่สุดเท่าที่เห็นว่าจำเป็น ซึ่งอาจเกี่ยวกับลักษณะท่าทาง อุปนิสัยใจคอ รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ ความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถทั่วไป ความสามารถพิเศษ ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางการบริหาร สติปัญญา สุขภาพ ตลอดจนความประพฤติและสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับลักษณะที่ดีของครูใหญ่ <u>ความคิดเห็นโดยอิสระเสรีของท่านมีความสำคัญและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้</u> หวังว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ มาสวัสดิ์

(นายอนันต์ มาสวัสดิ์)

นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารและวางแผนการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ครูใหญ่ที่ดีในทัศนะของข้าพเจ้ามีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ คือ

1. .....

2. .....

3. .....

4. .....

5. .....

6. .....

7. .....

8. .....

9. .....

10. .....

11. .....

12. .....

13. .....

14. .....

15. .....

(โปรดเขียนต่อด้านหลัง)

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่ดี ตามทัศนะของครู

จากการตอบแบบสอบถามแบบปลายเปิด เรียงตามลำดับความถี่

จากผู้ที่ตอบมาจำนวน 87 คน

ลำดับที่	คุณลักษณะของครูใหญ่ที่ดี	ความถี่	หมายเหตุ
1	มีความยุติธรรม	53	ลำดับที่ 1 – 10 นำไป
2	ใจคอหนักแน่นอำรมณ์มั่นคง	50	ปรับปรุงเพื่อสร้างเครื่อง
3	มีความประพฤติดียึดเป็นแบบอย่างได้	46	มือในการวิจัย
4	ใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	38	
5	มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน	37	
6	มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์	31	
7	แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะและสอาดเรียบร้อย	31	
8	มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกล้าตัดสินใจ	27	
9	ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4	26	
10	ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี	24	
11	มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	23	
12	แสวงหาความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านความรู้ และการงาน	22	
13	มีบุคลิกลักษณะดี	22	
14	มีน้ำใจดี	20	
15	มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว	20	

ลำดับที่	คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	ความถี่	หมายเหตุ
16	ส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าตามสมควร	20	
17	มีความเป็นกันเอง	20	
18	มีระเบียบในการทำงาน	20	
19	มีฐานะดี และมีความมั่นคงทางครอบครัว	18	
20	มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป	17	
21	มีวุฒิอย่างต่ำปริญญาตรี	17	
22	มีความรู้เท่าทันคน	17	
23	มีไหวพริบ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี	17	
24	มีกิริยาวาจาสุภาพเรียบร้อย	15	
25	เพศชาย	15	
26	มีมนุษยธรรม	15	
27	เป็นนักประชาธิปไตย	14	
28	มีความคิดริเริ่ม	14	
29	เป็นคนมีเหตุผล	14	
30	รู้จักใช้หลักจิตวิทยาในการปกครองบังคับบัญชา	12	
31	วางตัวได้เหมาะสมและสง่าในวงสังคม	12	
32	มีความเชื่อมั่นในตนเอง	12	
33	ประชาสัมพันธ์ดี	12	
34	มีมนุษย์สัมพันธ์ดี	12	
35	มีความรู้ทางด้านวิชาการดี	11	
36	มีความรับผิดชอบสูง	10	

ลำดับที่	คุณลักษณะของครูใหญ่ที่ดี	ความถี่	หมายเหตุ
37	มีความซื่อสัตย์สุจริต	10	
38	เป็นที่พึ่งของครูได้ตามสมควร	10	
39	สามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูได้	9	
40	มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด	9	
41	มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี	9	
42	มีความละเอียดสุขุมรอบคอบ	8	
43	สนใจดูแลทุกข์สุขของครู	8	
44	ร่าเริงแจ่มใสใบหน้ายิ้มแย้ม	8	
45	มีความหวังดีอย่างจริงใจต่อผู้อื่น	8	
46	มีความกระตือรือร้น	7	
47	เก็บความลับของครูและนักเรียน	7	
48	เคยเป็นครูมาไม่น้อยกว่า 10 ปี	6	
49	มีความรอบรู้ทันเหตุการณ์บ้านเมือง	5	
50	เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนทั่วไป	5	
51	ให้เกียรติผู้ร่วมงาน	5	
52	เชื่อในความสามารถของผู้ร่วมงาน	3	
53	มีความมานะอันแข็งและรักงาน	3	
54	เป็นผู้ประสานงานที่ดี	2	
55	ส่งเสริมความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน	2	

ที่ พล.29/024668 สาลากลางจังหวัดพิษณุโลก

18 ธันวาคม 2517

เรื่อง การตอบแบบสอบถาม

เรียน .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่ จำนวน 1 ชุด

เนื่องจาก นายอนันต์ มาสวัสดิ์ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านวัดโบสถ์ (บำรุงวุฒิวิทยา) อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาบริหารและวางแผนการศึกษา ปีที่ 2 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จะทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก"

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การวิจัยเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาของจังหวัดพิษณุโลกเป็นอย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย และตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจด้วย หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ.

ขอแสดงความนับถือ

กุศล ศานติธรรม

(นายกุศล ศานติธรรม)
ปลัดจังหวัด ทำการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

ส่วนการศึกษา
โทร. 258537

(ตอบแล้วโปรดคืนแผ่นนี้ออก)

แบบสอบถาม

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครู

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1 เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2 อายุ

☐ ต่ำกว่า 25 ปี

☐ 25 – 45 ปี

☐ 46 – 60 ปี

3 วุฒิ

☐ ป.กศ. หรือเทียบเท่า และต่ำกว่า

☐ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า

☐ ปริญญาตรี ทางการศึกษา

4 อายุราชการ

☐ ต่ำกว่า 10 ปี

☐ 10 – 20 ปี

☐ 21 ปีขึ้นไป

5 สังกัด

☐ องค์การบริหารส่วนจังหวัด

☐ เทศบาล

☐ กรมสามัญศึกษา

<u>ตอนที่ 2</u> แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูใหญ่

โปรดพิจารณาคุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนาต่อไปนี้ ดูว่า คุณลักษณะใดมีความสำคัญมากน้อยกว่ากัน เพียงใด แล้วจัดเรียงลำดับโดยเขียนเลข 1, 2, 3, 4 .....10 ลงใน [ ] หน้าคุณลักษณะนั้น ๆ เลข 1 แสดงถึงความสำคัญที่สุด เลข 2, 3, 4 .....10 แสดงว่ามีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ

<u>คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา</u>

1 [1] ก. ปกครองบังคับบัญชาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

5 [6] ข. มีความประพฤติดี ยึดเป็นแบบอย่างได้

1 [4] ค. ใจคอหนักแน่น อารมณ์มั่นคง

[8] ง. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี

[10] จ. แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ และสะอาดเรียบร้อย

9 [2] ฉ. มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการโรงเรียน

8 [3] ช. มีความยุติธรรม

[7] ซ. มีความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยว และกล้าตัดสินใจ

[5] ฌ. มีสุขภาพอนามัยแข็งแรง และสมบูรณ์

7 [5] ญ. ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

<u>ตอนที่ 3</u> ความคิดเห็นเพิ่มเติม

นอกจากคุณลักษณะทั้ง 10 ประการดังกล่าวในตอนที่ 2 แล้ว ท่านคิดว่าครูใหญ่ที่ดี ควรจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญอะไรอีกบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา
เพิ่มเติม จากแบบสอบถามในการวิจัย เรียงตามลำดับความถี่
จากผู้ที่ตอบมาจำนวน 116 คน

ลำดับที่	คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	ความถี่ (จำนวนผู้ตอบ)
1	มีความคิดริเริ่มสร้างสรร	33
2	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน และมีความเสียสละเพื่อการศึกษา	32
3	ให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องของส่วนรวมทั้งโรงเรียนเสมอ	22
4	ปกครองโดยยึดหลักการประชาธิปไตย	20
5	มีความรอบรู้ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ	20
6	มีความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อครูทุกคน	20
7	มีฐานะความเป็นอยู่ดีมีความมั่นคงทางครอบครัว	20
8	รักษาความลับของครู และนักเรียนได้	19
9	เป็นที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชาได้เสมอ	18
10	สามารถเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำที่ดีแก่ครูได้	18
11	มีความซื่อสัตย์สุจริต	18
12	มีความรับผิดชอบสูง	15
13	ส่งเสริมผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีโอกาสเจริญก้าวหน้าทั้งทางวิทยฐานะ และหน้าที่การงาน	15
14	ประชาสัมพันธ์ดี	15
15	รักษาผลประโยชน์ของครูเสมอ	14
16	ปฏิบัติงานตามแบบแผนที่ดี และมีระเบียบวินัยพอสมควร	14

ลำดับที่	คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	ความถี่ (จำนวนผู้ตอบ)
17	มีความสามารถในการสร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน	13
18	รู้จักให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน	13
19	เป็นคนมีเหตุผลเสมอ	12
20	หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	12
21	มอบงานให้ครูทำตามความสามารถ และส่งเสริมความคิดริเริ่มที่ดีของครู	12
22	ตรงต่อเวลา และอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการ	12
23	มีกิริยาวาจาสุภาพอ่อนโยน	11
24	มีความหวังดีอย่างจริงใจต่อครูทุกคน	11
25	มองเพื่อนร่วมงานในแง่ดีเสมอ	10
26	ทำได้ในสิ่งที่พูด และลงมือปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างได้	10
27	มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลใด ๆ	10
28	เป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา	9
29	มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในความสามารถของครู	9
30	มีเทคนิคในการติดตามผลงานที่มอบหมายให้ครูทำ	9
31	มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	8
32	มีความเป็นกันเอง	8
33	เป็นที่รักใคร่นับถือของชนทั่วไป	8
34	มีมนุษย์สัมพันธ์ดี	8
35	มีสติปัญญาและไหวพริบในการแก้ปัญหา	8
36	รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน	7
37	มีเทคนิคในการติและชมผู้ร่วมงาน	7

ลำดับที่	คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา	ควรมีี (จำนวนผู้ตอบ)
38	เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	7
39	มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี และพร้อมที่จะบริการผู้อื่นเสมอ	7
40	รู้จักให้อภัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา	7
41	มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน ยิ้มแย้มแจ่มใสเสมอ	6
42	มีความสนใจกว้างขวางและมีความรู้ทางวิชาการดี	6
43	รู้จักผ่อนปรน และประนีประนอม	6
44	รู้จักใช้จิตวิทยาในการปกครอง	6
45	วางตัวได้เหมาะสม และสง่าในวงสังคม	6
46	มีความละเอียดรอบคอบ	5
47	เก็บความรู้สึกได้ดี มีความเยือกเย็นสุขุม	5
48	มีความกระตือรือร้น และขยันหมั่นเพียร	5
49	รักอาชีพครู รักเพื่อนร่วมงานและรักโรงเรียน	5
50	มีอารมณ์ขัน	5
51	รู้จักและเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ของผู้ร่วมงานทุกคน	4
52	ให้เกียรติและเคารพในสิทธิของครู	3
53	มีมนุษยธรรม	3
54	มีความสามารถในการพูดและการเขียน	3
55	สำรวจตัวเองและปรับปรุงสิ่งบกพร่องเสมอ	3
56	เป็นเพศชาย	2
57	มีความสามารถในการสอน	2
58	เข้าใจปัญหาของชีวิต	2
59	มีประวัติส่วนตัวดีพอสมควร	1
60	มีอายุพอควร	1
61	มีความรู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของผู้อื่น	1

<u>การจำแนกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย</u>

เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำแนกเป็นครูใหญ่ 60 คน ครูจำนวน 287 คน สำหรับกลุ่มครู จำแนกเพื่อการวิจัยได้ดัง ตาราง

ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัด เพศ วัยวุฒิ คุณวุฒิ และประสพการณ์

ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1. <u>จำแนกตามสังกัด</u>		
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	204	71.08
กรมสามัญศึกษา	53	18.47
เทศบาล	30	10.45
รวม	287	100
2. <u>จำแนกตามเพศ</u>		
ชาย	119	41.46
หญิง	168	58.54
รวม	287	100
3. <u>จำแนกตามวัยวุฒิ</u>		
ต่ำกว่า 25 ปี	30	10.45
25 – 45 ปี	221	77.00
45 – 60 ปี	36	12.55
รวม	287	100

ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
4. <u>จำแนกตามคุณวุฒิ</u>		
ป.กศ. หรือเทียบเท่าและต่ำกว่า	89	31.01
ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า	108	37.63
ปริญญาตรีทางการศึกษา	90	31.36
รวม	287	100
5. <u>จำแนกตามประสพการณ์</u>		
ต่ำกว่า 10 ปี	116	40.42
10 – 20 ปี	122	42.51
21 ปี ขึ้นไป	49	17.07
รวม	287	100